

31/2013

# Laki julkisesta notaarista

*oikeusministeriö  
justitieministeriet*



# Laki julkisesta notaarista



11.6.2013

**Julkaisun nimi** Laki julkisesta notaarista**Tekijä** Työryhmä  
Puheenjohtaja: hallitusneuvos Maaria Rubanin  
Sihteerit: lainsäädäntöneuvos Liisa Vanhala, esittelijä Anna Halonen**Oikeusministeriön julkaisu** 31/2013  
Mietintöjä ja lausuntoja**OSKARI numero** OM 14/41/2012 **HARE numero** OM040:00/2012**ISSN-L** 1798-7105  
**ISSN (PDF)** 1798-7105  
**ISBN (PDF)** 978-952-259-298-9**URN** URN:ISBN:978-952-259-298-9  
**Pysyvä osoite** <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-298-9>**Asia- ja avain-  
sanat** siviilioikeus, maistraatit, julkinen notaari, tuomioistuimet**Tiivistelmä** Julkaisuun sisältyvässä luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan säädettäväksi laki julkisesta notaarista. Lailla kumottaisiin voimassaoleva, samanniminen laki. Tavoitteena on saattaa julkista notaaria koskeva lainsäädäntö ajan tasalle.

Lakiin ehdotetaan otettavan säännökset julkisena notaarina toimivista virkamiehistä, julkisen notaarin tehtävistä, alueellisesta toimivallasta, julkisen notaarin todistuksen vahvistamisesta ja pöytäkirjan pitämisestä sekä asiakirjojen laillistamisesta.

Julkisen notaarin tehtävistä ehdotetaan laissa säädettävän pääosin nykytilaa vastaavasti. Julkisen notaarin tehtävänä olisi pyynnöstä todistaa oikeaksi allekirjoituksia ja jäljennöksiä asiakirjoista, todistaa, että viranomaisella tai henkilöllä on oikeus ryhtyä tietynlaiseen toimenpiteeseen tai että joku on tietyissä virka-asemassa tai omaa tietyn kelpoisuuden taikka on oikeudellisesti pätevä edustamaan toista, antaa todistuksia notaarille esitettyjen asiakirjojen sisällöstä sekä oikeudellisista ja taloudellisista olosuhteista, olla todistajana tallelokeron tai muun säilytyspaikan sulkemisessa tai avaamisessa sekä valvoa arvontoja.

Laissa ehdotetaan lisäksi säädettävän, että julkinen notaari voisi todistaa allekirjoituksia, joilla vahvistetaan asiakirjan, selityksen tai ilmoituksen todenperäisyys. Julkiselle notaarille ehdotetaan lisäksi annettavaksi toimivaltuus tehdä sellaisia laissa lueteltuja tehtäviä vastaavia toimenpiteitä, jotka ovat muun maan lainsäädännön vuoksi tarpeen oikeuden tai edun valvomiseksi ulkomailla taikka oikeustoimen tekemiseksi ulkomailla.

11.6.2013

<b>Publikationens titel</b>	Lag om notarius publicus		
<b>Författare</b>	Arbetsgruppen Ordförande: regeringsrådet Maaria Rubanin Sekreterare: lagstiftningsrådet Liisa Vanhala, föredragande Anna Halonen		
<b>Justitieministeriets publikation</b>	31/2013 Betänkanden och utlåtanden		
<b>OSKARI nummer</b>	OM 14/41/2012	<b>HARE nummer</b>	OM040:00/2012
<b>ISSN-L</b>	1798-7105		
<b>ISSN (PDF)</b>	1798-7105		
<b>ISBN (PDF)</b>	978-952-259-298-9		
<b>URN</b>	URN:ISBN:978-952-259-298-9		
<b>Permanent adress</b>	<a href="http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-298-9">http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-298-9</a>		
<b>Sak- och nyckelord</b>	civilrätt, magistraterna, notarius publicus, domstolar		
<b>Referat</b>	<p>I utkastet till regeringsproposition föreslås att det stiftas en ny lag om notarius publicus som upphäver den gällande lagen med samma namn. Propositionens syfte är att göra lagstiftningen om notarius publicus tidsenlig.</p> <p>Det föreslås att det i lagen tas in bestämmelser om vilka tjänstemän som är notarius publicus, notarius publicus uppgifter, regional behörighet, bekräftelse av intyg som utfärdats av notarius publicus, protokollföring och legalisering av handlingar.</p> <p>Det föreslås att bestämmelserna om notarius publicus uppgifter i regel ska motsvara nuläget. Notarius publicus ska på begäran styrka underskrifter och avskrifter av handlingar, bekräfta att en myndighet eller en person är behörig att vidta en viss åtgärd eller att någon har en viss tjänsteställning eller kompetens eller är rättsligt behörig att företräda någon annan, utfärda intyg över innehållet i handlingar som företetts notarius publicus samt över rättsliga och ekonomiska förhållanden, vara vittne när ett tresorffack eller något annat förvaringsrum tillsluts eller öppnas samt övervaka lotteridragningar.</p> <p>I lagen föreslås dessutom bestämmelser om att notarius publicus får styrka sådana underskrifter genom vilka riktigheten i en handling, en förklaring eller ett meddelande intygas. Notarius publicus föreslås dessutom få behörighet att vidta sådana åtgärder som motsvarar de uppgifter som uppräknas i lagen och som på grund av ett annat lands lagstiftning behövs för att bevaka rätt eller fördel eller utföra en rättshandling utomlands.</p>		

## Oikeusministeriölle

Oikeusministeriö asetti 20.12.2012 työryhmän valmistelemaan ehdotuksen julkisesta notaarista annetun lain uudistamiseksi. Tavoitteena on ajanmukaistaa julkisesta notaarista annettu laki erityisesti julkisen notaarin tehtävien osalta.

Työryhmän tuli kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että esitettävät julkisen notaarin tehtävät vastaavat kansalaisten palvelutarvetta erityisesti sähköisen materiaalin käytön lisääntyessä ja hoidettaessa asioita ulkomailla. Julkisesta notaarista annettuun lakiin oli toimeksiannon mukaan tarkoitus tehdä ainoastaan välttämättömät muutokset muuttamatta julkisen notaarin järjestelmän perusrakenteita.

Työryhmän tuli laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Työryhmän toimikausi asetettiin päättymään 31.5.2013.

Työryhmän puheenjohtajana on toiminut hallitusneuvos Maaria Rubanin oikeusministeriöstä ja jäsenenä henkikirjoittaja Tuija Kanerva Hämeen maistraatista (Suomen Henkikirjoittajat ry:n edustajana), lakimies Minna-Kaisa Liukko ulkoasianministeriöstä, henkikirjoittaja Maria Lunabba Länsi-Suomen maistraatista, maistraatin päällikkö Hannu Mäkelä Pohjois-Suomen maistraatista, henkikirjoittaja Olli-Pekka Siro Helsingin maistraatista, lainsäädäntöneuvos Liisa Vanhala oikeusministeriöstä ja pääsihteeri Markku Ylönen Suomen Asianajajaliitosta.

Työryhmän asiantuntijoina ovat toimineet lakimies Aila Heusala Itä-Suomen aluehallintoviraston maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksiköstä sekä lainsäädäntöneuvos Outi Kemppainen oikeusministeriöstä.

Työryhmän sihteerinä ovat toimineet lainsäädäntöneuvos Liisa Vanhala ja esittelijä Anna Halonen (31.3.2013 asti).

Työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti kuullut valtiovarainministeriötä. Lisäksi työryhmässä ovat olleet kuultavina neuvotteleva virkamies Katja Lingonheimo liikenne- ja viestintäministeriöstä ja johtaja Pekka Jelekäinen Väestörekisterikeskuksesta.

Saatuun työnsä valmiiksi työryhmä kunnioittavasti luovuttaa mietintönsä oikeusministeriölle.

Helsingissä 24 päivänä toukokuuta 2013



Maaria Rubanin



Tuija Kanerva



Minna-Kaisa Liukko



Maria Luubba



Hannu Mäkelä



Olli-Pekka Siro



Markku Ylönen



Aila Heusala



Outi Kempainen



Liisa Vanhala



# SISÄLLYS

SISÄLLYS	9
ESITYKSEN PÄÄASIAINEN SISÄLTÖ	10
YLEISPERUSTELUT	11
<b>1 Nykytila</b>	<b>11</b>
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö	11
1.1.1 Laki julkisesta notaarista	11
1.1.2 Muu lainsäädäntö	12
1.1.3 Toimenpiteiden yleisyys	13
1.1.4 Julkisen notaarin ohjaus	14
1.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö	15
1.2.1 Ruotsi	15
1.2.2 Norja	16
1.2.3 Tanska	16
1.2.4 Saksa	17
1.2.5 Ranska	17
1.3 Nykytilan arviointi	18
<b>2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset</b>	<b>20</b>
<b>3 Esityksen vaikutukset</b>	<b>23</b>
<b>4 Asian valmistelu</b>	<b>23</b>
<b>5 Riippuvuus muista esityksistä</b>	<b>24</b>
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	25
<b>6 Lakiehdotuksen perustelut</b>	<b>25</b>
<b>7 Voimaantulo</b>	<b>28</b>
LAKIEHDOTUS	29
LAGFÖRSLAG	31

## ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki julkisesta notaarista. Lailla kumottaisiin voimassaoleva, samanniminen laki. Esityksen tavoitteena on saattaa julkista notaaria koskeva lainsäädäntö ajan tasalle.

Lakiin ehdotetaan otettavan säännökset julkisena notaarina toimivista virkamiehistä, julkisen notaarin tehtävistä, alueellisesta toimivallasta, julkisen notaarin todistuksen vahvistamisesta ja pöytäkirjan pitämisestä sekä asiakirjojen laillistamisesta.

Julkisina notaareina toimisivat ehdotuksen mukaan maistraatin päällikkö ja hänen määräämänsä maistraatin virkamies. Ahvenanmaan maakunnassa julkisia notaareja olisivat ehdotuksen mukaan Ahvenanmaan valtionviraston määräämät Ahvenanmaan valtionviraston virkamiehet. Maakunnansyyttäjälle ja maakunnanvoudille ei enää ehdoteta osoitettavaksi julkisen notaarin tehtäviä.

Julkisen notaarin tehtävistä ehdotetaan laissa säädettävän pääosin nykytilaa vastaavasti. Julkisen notaarin tehtävänä olisi pyynnöstä todistaa oikeaksi allekirjoituksia ja jäljennöksiä asiakirjoista, todistaa, että viranomaisella tai henkilöllä on oikeus ryhtyä tietynlaiseen toimenpiteeseen tai että joku on tietyssä virka-asemassa tai omaa tietyn kelpoisuuden taikka on oikeudellisesti pätevä edustamaan toista, antaa todistuksia notaarille esitettyjen asiakirjojen sisällöstä sekä oikeudellisista ja taloudellisista olosuhteista, olla todistajana tallelokeron tai muun säilytyspaikan sulkemisessa tai avaamisessa sekä valvoa arvontoja.

Laissa ehdotetaan lisäksi säädettävän, että julkinen notaari voisi todistaa allekirjoituksia, joilla vahvistetaan asiakirjan, selityksen tai ilmoituksen todenperäisyys. Tällä tavoin todistettuja allekirjoituksia tarvitaan tyypillisimmin ulkomaan viranomaisia varten

Julkiselle notaarille ehdotetaan lisäksi annettavaksi toimivaltuus tehdä sellaisia laissa lueteltuja tehtäviä vastaavia toimenpiteitä, jotka ovat muun maan lainsäädännön vuoksi tarpeen oikeuden tai edun valvomiseksi ulkomailla taikka oikeustoimen tekemiseksi ulkomailla. Rajoituksena tällaisen toimenpiteen suorittamiselle olisi, ettei se saisi olla Suomen oikeusjärjestyksen perusteiden vastainen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2014.

# YLEISPERUSTELUT

## 1 Nykytila

### 1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

#### 1.1.1 Laki julkisesta notaarista

Laki julkisesta notaarista (287/1960) on tullut voimaan vuonna 1961. Laissa säädetään julkisen notaarin tehtäviä hoitavista virkamiehistä, kelpoisuusvaatimuksista, julkisen notaarin tehtävistä, julkisen notaarin pöytäkirjasta ja ulkoasiainministeriön tehtävistä asiakirjojen laillistamisessa. Lakia on sen voimaantulon jälkeen muutettu viisi kertaa. Muutokset ovat liittyneet hallintouudistuksiin ja hallinnon yleislakien muuttumiseen.

Julkisena notaarina toimivista virkamiehistä säädetään julkisesta notaarista annetun lain 1 §:ssä. Julkisia notaareita ovat pykälän 1 momentin mukaan maistraatin päällikkö ja hänen määräämänsä maistraatin virkamies. Maistraatissa voi 2 momentin mukaan olla julkisen notaarin virka. Virka voi olla yhdistetty sellaiseen virkaan, jonka kelpoisuusvaatimuksena on oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto. Pykälän 3 momentissa säädetään, että Ahvenanmaan maakunnassa julkisia notaareita ovat Ahvenanmaan valtionviraston määräämät, lain 2 §:ssä säädetty kelpoisuusvaatimukset täyttävät Ahvenanmaan valtionviraston virkamiehet sekä maakunnansyyttäjä ja maakunnanvouti.

Lain 2 §:ssä säädetään, että julkisen notaarin kelpoisuusvaatimuksena on oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto. Julkisen notaarin on lain 3 §:n mukaan hoidettava tehtävänsä rehellisesti, huolellisesti ja puolueettomasti.

Lain 4 §:ssä säädetään julkisen notaarin tehtävistä. Julkisen notaarin tehtävänä on ensinnäkin toimittaa protesteja vekselilain ja shekkilain nojalla. Lisäksi julkisen notaarin on annettava esitetyn selvityksen tai tiedossaan olevien seikkojen perusteella täysivaraistuustodistuksia, todistettava oikeaksi allekirjoituksia ja jäljennöksiä asiakirjoista sekä annettava todistuksia notaarille esitettyjen asiakirjojen sisällyksestä. Julkinen notaari on myös velvollinen pyynnöstä ottamaan pöytäkirjaan selityksiä oikeudellisista ja taloudellisista suhteista sekä antamaan myös kolmannelle pöytäkirjasta jäljennöksiä sekä todistamaan, että viranomaisella tai henkilöllä on oikeus ryhtyä määrätynlaiseen virkatoimeen tahi että joku on määrättyssä virka-asemassa tai omaa määrätyn pätevyyden taikka on oikeudellisesti pätevä edustamaan toista. Julkisen notaarin tehtävänä on lisäksi todistajana oleminen läsnä talletuslokeron tai muun säilytyspaikan sulkemisessa taikka

avaamisessa sekä sinetin asettamisessa tai sen poistamisessa sekä arvontojen valvominen ja obligaatioiden, osakkeiden tai muiden arvopapereiden arvontojen toimittaminen ja muiden samanlaatuisten toimien suorittaminen.

Lain 4 §:ssä viitataan lisäksi muualla laissa säädettyihin julkisen notaarin tehtäviin ja säädetään julkisen notaarin alueellisesta toimivallasta. Pykälässä säädetään myös siitä, että julkisen notaarin antaman todistuksen tulee olla vahvistettu leimalla tai sinetillä.

Julkisen notaarin toimivaltaa rajataan lain 5 §:ssä. Julkinen notaari ei sen mukaan saa ryhtyä toimenpiteeseen, joka kuuluu erityiselle viranomaiselle tai laitokselle, taikka jos asia on laadultaan sellainen, että julkisen notaarin toimenpidettä siinä ei voida pitää asianmukaisena. Notaari ei saa myöskään ryhtyä toimenpiteisiin asiassa, jossa hän on osallisena, tai milloin erityinen seikka on olemassa, joka on omiaan horjuttamaan luotamusta hänen puolueettomuuteensa.

Lain 6 §:ssä säädetään julkisen notaarin toimituksia koskevan pöytäkirjan pitämisestä ja toimituksista asialuetteloon tehtävistä merkinnöistä.

Lain 7 §:ssä ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston päällikölle tai hänen määräämälleen ulkoasiainministeriön virkamiehelle säädetään oikeus ulkomaan viranomaista varten antaa laissa tarkoitettuja todistuksia.

Lain 8 § sisältää valtuuden antaa tarkempia määräyksiä lain soveltamisesta asetuksella.

## 1.1.2 Muu lainsäädäntö

Shekkilain (244/1932) 66 § ja vekselilain (242/1932) 88 §:ssä on säännökset toimivallasta protestin toimittamiseen. Säännösten mukaan protesti on kaupungissa julkisen notaarin ja maalla paikkakunnan tai lähimmän kaupungin julkisen notaarin toimitettava.

Avioliittolain (234/1929) 17 a §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan siviilivihkimisen on velvollinen toimittamaan muun muassa maistraatissa toimiva julkinen notaari.

Haastemieslain (505/1986) 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan mm. julkinen notaari on oikeutettu suorittamaan haastamisen ja tiedoksiannon.

Isyyslain (700/1975) 15 §:n mukaan isyyden voi tunnustaa myös julkiselle notaarille. Isyyslain 18 §:n mukaisen kuulemisen voi lisäksi toimittaa ja hyväksymisen vastaanottaa myös julkinen notaari.

Kaupanhavvistajista annetun lain (573/2009) 1 §:n mukaan kaupanhavvistajia ovat mm. maistraattien päälliköt, henkikirjoittajat ja julkiset notaarit.

Ns. apostille-todistusten antamisesta määrätään yleissopimuksessa ulkomaisten yleisten asiakirjojen laillistamisvaatimuksen poistamisesta (SopS 46/1985). Sopimuksen hyväksymisestä annetun lain täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetun asetuksen (706/1985) mukaan apostille-todistuksen antamiseen toimivaltaisia ovat maistraateissa ja Ahvenanmaan valtionvirastossa toimivat julkiset notaarit.

Todistelusta oikeuden valvomista varten ulkomailla (4/1927) annetun lain 4 §:n 1 momentin mukaan julkisen notaarin tulee pyydettyessä vahvistaa oikeaksi ulkomailla valvottavana olevan oikeuden toteennäyttämiseksi tarvittavia nimikirjoituksia sekä kirjallisia todistuksia ja muita asiakirjoja.

Julkisen notaarin suoritteet ovat maksullisia. Maksuista on säädetty valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla annetuissa valtiovarainministeriön asetuksessa maistraattien suoritteiden maksuista vuosina 2013 ja 2014 (816/2012) ja oikeusministeriön asetuksessa julkisen notaarin suoritteiden maksuista (841/2012).

### 1.1.3 Toimenpiteiden yleisyys

Seuraavassa taulukossa on kuvattu julkisen notaarin suoritteiden määrät maistraateissa vuosina 2011 ja 2012.

Toimenpide	lukumäärä v. 2011	lukumäärä v. 2012
Allekirjoituksen oikeaksi todistaminen	29 625	29 928
Ansioluettelon todistaminen	7	8
Apostille	40 222	40 692
Notaarin todistus	3 431	2 765
Notaarin todistama jäljennös	61 321	70 855
Protesti	19	27
Tallelokeron avaus / sulkeminen	471	273
Täysivaraisuustodistus	0	37
Julkisen notaarin muu toimenpide	1 286	1 102
Elossaolotodistus, ulkomaat	981	1 463
Kompetenssitodistus	15 059	16 106

Seuraavassa taulukossa on kuvattu julkisen notaarin tehtävien jakautumista eri viranomaisten kesken Ahvenanmaalla v. 2010–2012. Tehtävien jakautumiseen vaikuttaa mm. se, etteivät maakunnansyyttäjä ja maakunnanvouti ole toimivaltaisia antamaan apostille-todistuksia.

Viranomainen	Lukumäärä 2010	Lukumäärä 2011	Lukumäärä 2012
Ahvenanmaan valtionvirasto	884	764	880
Maakunnansyyttäjä	4	7	7 (29.10. mennessä)
Maakunnanvouti	26	32	14 (26.10. mennessä)

## 1.1.4 Julkisen notaarin ohjaus

Maistraatit kuuluvat valtiovarainministeriön hallinnonalalle. Rekisterihallintoasetuksen (248/1996) 1 §:n mukaan maistraatit ovat aluehallintoviraston alaisia rekisterihallinnon paikallisviranomaisia. Itä-Suomen aluehallintovirastossa on maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö, jonka hoidettavaksi on keskitetty aluehallintovirastojen toimialaan kuuluvat maistraattien ohjaus-, valvonta- ja kehittämistehtävät.

Maistraattien toiminnan substanssiohjaus jakautuu maistraatin tehtävien mukaan useille eri viranomaisille (mm. oikeusministeriö, Väestörekisterikeskus, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Patentti- ja rekisterihallitus).

Maistraattien tulosohtauksessa ovat käytössä hallituskauden mittainen kaikille maistraateille yhteinen strategia-asiakirja ja sen pohjalta laaditut kunkin maistraatin strategiset tulossopimukset. Valtiovarainministeriö hyväksyy maistraattien strategia-asiakirjan. Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimiva maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö hyväksyy maistraatin tulostavoitteet maistraattien strategia-asiakirjan pohjalta. Valtiovarainministeriö osoittaa määrärahat maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikölle jaettaviksi maistraateille rekisterihallinnon toimintoja varten.

Maistraattien ohjausryhmästä säädetään rekisterihallintoasetuksen 5 §:ssä. Ohjausryhmässä käsitellään maistraattien toimintaan liittyvien laaja-alaisten kehittämishankkeiden ohjausta ja seuranta sekä eri hallinnaloille kuuluvien toimintojen yhteensovittamista koskevia asioita. Ohjausryhmä käsittelee maistraattien strategia-asiakirjan, maistraattien kanssa käytävien tulosneuvottelujen pohjaksi laadittavan strategisen tulossopimuksen rakenteen sekä maistraattien toimintamomenttia koskevan kehys- ja talousarvioesityksen. Ohjausryhmässä ovat edustettuina valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Väestörekisterikeskus, Patentti- ja rekisterihallitus, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö, maistraatit sekä maistraattien henkilöstöä edustavat järjestöt.

Maistraattien organisaatiomalli uudistettiin vuonna 2012. Silloin siirryttiin uuteen vastualueisiin perustuvaan organisaatiomalliin, joka on prosessilähtöinen. Loppuvuodesta 2012 nimettiin maistraattien palveluprosessien vastuumaistraatit ja niihin prosessinkehittäjät, joiden tehtävänä on strategialähtöinen prosessien kehittäminen ja toimintatapojen yhtenäistäminen.

Konsulipalveluiden osalta ulkoasiainministeriö ohjaa edustustoja ja kouluttaa konsulipalveluja antavaa henkilöstöä. Tarvittaessa ohjauksessa tehdään yhteistyötä maistraattien ja erityisesti prosessinkehittäjämaistraatin kanssa.

## 1.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö

### 1.2.1 Ruotsi

Julkisesta notaarista säädetään Ruotsissa laissa (Lag om notarius publicus (1981:1363)) ja asetuksessa (Förordning om notarius publicus (1982:327)). Lääninhallitus määrää julkisen notaarin tehtävänsä. Jokaisessa läänissä tulee olla vähintään yksi julkinen notaari.

Kelpoisuusvaatimuksina julkisen notaarin toimeen ovat oikeustieteellinen loppututkinto ja tarpeellinen kielitaito sekä se, ettei henkilö ole konkurssissa tai holhouksen alainen. Julkiseksi notaariksi määrättävän tulee lisäksi olla sopiva tehtävän hoitamiseen. Lääninhallitus voi tehdä poikkeuksen tutkintovaatimuksen osalta, jos siihen on erityinen syy. Käytännössä julkisina notaareina toimivat yleensä asianajajat.

Lääninhallitus voi määrätä yhden tai useamman sijaisen julkiselle notaarille (avustava julkinen notaari). Avustava julkinen notaari voi toimia, kun julkinen notaari on lomalla tai estynyt hoitamaan virkaansa. Avustavaksi julkiseksi notaariksi voidaan määrätä julkisen notaarin kelpoisuusvaatimuksen täyttävä henkilö.

Ruotsissa julkisilla notaareilla on pitkälti samankaltaiset tehtävät kuin Suomessa. Julkinen notaari vahvistaa allekirjoituksia, jäljennöksiä, käännöksiä ja asiakirjojen sisältöjä, toimii todistajana säilytystiloja ja sinettejä avattaessa ja suljettaessa, valvoo ja suorittaa arvontoja, antaa todistuksia tarkastuksen tai tutkimuksen yhteydessä tekemistään havainnoista, kirjata selvityksiä, joilla on oikeudellista tai taloudellista merkitystä, toimittaa protesteja, vahvistaa, että viranomaisella tai henkilöllä on tietty kelpoisuus ja antaa apostille-todistuksia. Julkinen notaari voi myös vahvistaa käännöksiä kielitaitonsa sallimissa rajoissa.

Julkinen notaari ei saa ryhtyä sellaiseen toimeen, joka on toisen viranomaisen tehtävä tai joka on sopimaton tai jota voitaisiin helposti käyttää sopimattomasti mainonnassa tai muussa yhteydessä. Lisäksi julkinen notaari ei ole velvollinen huolehtimaan asiakirjojen tiedoksi antamisesta tai tekemään sellaisia toimia, joita ei voida kohtuudella odottaa häneltä.

Lääninhallitus määrää julkisen notaarin toimialueesta. Julkinen notaari voi kuitenkin toimia myös tämän alueen ulkopuolella.

## 1.2.2 Norja

Norjassa julkisesta notaarista säädetään laissa (lov om notarius publicus 26.4.2002 nr. 12) ja asetuksessa julkisesta notaarista (forskrift om notarius publicus 1.7.2002 nr. 418).

Julkisen notaarin tehtäviä hoidetaan käräjäoikeuksissa ja Oslon, Bergenin, Trondheimin ja Stavangerin maistraateissa. Asetuksella on lisäksi annettu notaarin tehtäviä rajoitettiin muille viranomaisille. Julkisen notaarin tehtäviä voi suorittaa sellainen näiden viranomaisten virkamies, jolla on riittävät taidot ja kokemus. Muun muassa vakuutuksen vastaanottamisen voi kuitenkin hoitaa vain erityisen kokenut virkamies.

Julkisen notaarin tehtäviin kuuluvat vihkiminen ja parisuhteen rekisteröinti, allekirjoitusten vahvistaminen, kopioiden oikeaksi todistaminen, todistuksien antaminen tosiasiallisista olosuhteista (esim elossaolotodistus) ja vakuutuksen vastaanottaminen asiakirjan tai asiointilan oikeellisuudesta. Vakuutusta vastaanotettaessa noudatetaan tuomioistuinlain (lov om domstolene, 13.8.1915 nr 5) säännöksiä vakuutuksen sanamuodosta. Vakuutusta vastaanotettaessa on lisäksi erityisesti tehtävä selkoa vakuutuksen antamisen rikosoikeudellisesta merkityksestä. Julkinen notaari voi kieltäytyä vahvistuksen antamisesta, mikäli Norjan tai muun lain mukaan todistuksella ei ole todistusvoimaa tai vahvistus ei ole muista syistä tarpeen. Julkisten notaarien tulee kieltäytyä antamasta vahvistuksia, jotka ovat Norjan lain tai hyvän tavan vastaisia tai joita voidaan käyttää epäasiallisesti mainonnassa tai muussa taloudellisessa tarkoituksessa.

Käräjäoikeuksissa toimivat julkiset notaarit voivat suorittaa tehtäviään myös käräjäoikeuden toimialueen ulkopuolella.

## 1.2.3 Tanska

Julkisen notaarin toimivallasta ja tehtävistä säädetään asetuksessa notaaritoimenpiteistä (Bekendtgørelse om notarialforretninger).

Julkisen notaarin tehtävät kuuluvat Tanskassa alioikeuksille (byret) ja niitä suoritetaan tuomioistuimen kansliassa. Julkinen notaari on velvollinen suorittamaan toimia, joilla on oikeudellista merkitystä. Tällaisia tehtäviä ovat muun muassa virallisten kopioiden antaminen, tietojen tallettaminen testamenttien keskusrekisteriin, arpajaisten valvonta ja allekirjoitusten oikeaksi todistaminen.

Julkinen notaari voi toimia myös alioikeuden tuomiopiirin ulkopuolella.



## 1.2.4 Saksa

Saksassa julkisia notaareja koskeva sääntely jakautuu eri säädöksiin. Notaareja koskevassa asetuksessa (Bundesnotarordnung) on säännöksiä notaarin tehtävistä sekä notaarin nimittämisestä, johtajista ja edustajista ja kurinpitomenettelystä. Myös asiakirjojen vahvistamista koskevassa laissa (Beurkundungsgesetz) on säännöksiä notaarin velvollisuuksista ja menettelytavoista.

Pätevyysvaatimuksina julkiselle notaarille on oikeustieteellinen tutkinto, tuomariharjoittelun suorittaminen keskimääräistä paremmalla menestyksellä sekä pätevyys tuomarin viran hoitamiseen. Maassa on historiallisista syistä johtuen kolmea erilaista notaarikuntaa. Se, minkälaista julkisen notaarin muotoa harjoitetaan, vaihtelee osavaltioittain.

Notaarit ovat Saksassa julkisen viran hoitajia, joilla on itsenäinen toimivalta. Julkisen notaarin tehtävänä on muun muassa laatia oikeudellisia asiakirjoja. Julkisilla notaareilla on tehtäviä muun muassa kiinteistöoikeuden, kauppaoikeuden sekä perhe- ja perintöoikeuden alalla.

## 1.2.5 Ranska

Ranskassa julkisesta notaarista säädetään vuonna 1803 annetussa laissa ja 1945 annetussa päätöksessä (nro 45-2590, 2.11.1945) sekä notaarikunnan organisoinnista annetussa asetuksessa (nro 45-0117, 19.12.1945) ja notaarikunnan ammattikoulutuksesta ja jäsenedellytyksistä annetussa asetuksessa (nro 73-609, 5.7.1973).

Ranskassa julkiset notaarit ovat oikeusministerin määräyksellä nimitettyjä itsenäisiä ammatinharjoittajia, jotka käyttävät julkista valtaa. Notaareita koulutetaan yliopistoissa, koulutuskeskuksissa ja työn ohessa. Pätevyys voidaan saada myös toisen ammatin tuoman kokemuksen kautta.

Julkisten notaarien tehtävät koostuvat pääasiallisesti perheoikeudellisista (avioehdot, perinnöt ja testamentit) ja omaisuuden hoitoon liittyvistä oikeudellisista toimeksiannoista (kiinteistön myynti, sopimukset). Notaarit muun muassa rekisteröivät testamentit ja arkistovat asiakirjoja. Julkiset notaarit toimivat jossain määrin myös yhtiöoikeudellisten ja ympäristöoikeudellisten asioiden parissa. Lisäksi notaarit toimivat yksityishenkilöiden ja yritysten neuvonantajatehtävissä esimerkiksi asiakirjojen laadinta-asioissa, minkä lisäksi he voivat toimia omaisuudenhoito- ja kiinteistönvälitysasioissa.

## 1.3 Nykytilan arviointi

Laki julkisesta notaarista on ollut voimassa vuodesta 1961, eikä lakiin ole sen voimassaoloaikana tehty suuria muutoksia. Sääntely ei enää ole kaikilta osin sisällöltään ja muodoltaan ajanmukaista. Osa sääntelystä on lisäksi muodostunut tarpeettomaksi muun muassa hallinnon yleislakien säätämisen myötä. Nykyinen laki on näin ollen tarkoituksemukaisinta kumota, ja säätää uusi laki julkisesta notaarista.

Julkisen notaarin tehtävissä on tapahtunut lain voimassaolon aikana osin huomattavienkin muutoksia. Aikaisemmin merkittävät tehtävät, kuten vekselilain ja shekkilain mukaisten protestien toimittaminen ja täysivaraistuodistusten antaminen, ovat vähentyneet huomattavasti. Toisaalta kansainvälisen kanssakäymisen yleistymisen on merkinnyt esimerkiksi ulkomaisten viranomaisiin varten annettavien todistusten määrän kasvua. Julkisen notaarien tehtäviä koskeva sääntely on tarpeen uudistaa kokonaisuudessaan.

Julkisen notaarin tehtävissä epäselvänä kysymyksenä on näyttäytynyt erityisesti mahdollisuus valan tai vakuutuksen vastaanottamiseen. Asioiden hoitoa varten ulkomailla saatetaan joskus tarvita esimerkiksi valahtoisia ilmoituksia asioiden tilasta. Todistelusta oikeuden valvomista varten ulkomailla annetun lain mukaan vala tai vakuutus, jolla vahvistetaan oikeaksi allekirjoitus tai asiakirja, annetaan tuomioistuimissa. Käytännössä on osin tulkittu, ettei esimerkiksi ulkomaisiin lomakkeisiin otettujen vakiomuotoisten vannomista tai valan taikka vakuutuksen antamista koskevien tekstien todistaminen merkitsisi todistelusta oikeuden valvomista varten ulkomailla annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua valan vastaanottamista. Näin ollen julkiset notaarit ovat todistaneet tällaisia tekstejä. Joissakin tapauksissa on taas yliviivattu valan tai vakuutuksen antamista koskeva teksti ja todistettu vain allekirjoitus.

Julkisen notaarin tehtävänä on muun muassa antaa todistuksia hänelle esitettyjen asiakirjojen sisällystä. Käytännössä todistamispyynnöt voivat koskea myös esimerkiksi tekstiviestien sisältöä tai tietyn verkkosivun sisältöä tiettyä aikana. Lainsäädännössä käytettyä asiakirjan käsitettä on siis tulkittu laajasti niin, että se pitää sisällään myös sähköiset asiakirjat.

Julkiselle notaarille avioliittolaisissa ja haastemieslaisissa säädetyissä tehtävissä ei ole merkittäviä muutostarpeita. Isyyslain ja kaupanvahvistajalain mukaiset tehtävät ovat merkittäviä lähinnä annettaessa julkisen notaarin palveluja edustustoissa konsulipalvelulain nojalla. Mahdolliset lainsäädäntötarpeet olisi näiltä osin asianmukaisinta selvittää isyyslain uudistuksen yhteydessä ja toisaalta sähköisen kiinteistökaupan mahdollistumisen myötä. Kansainvälistä oikeusapua siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa pohtinut työryhmä on ehdottanut todistelusta oikeuden valvomista varten ulkomailla annetun lain kumoamista, ja siihen sisältyvän sääntelyn ottamista tarpeellisin osin uuteen lakiin. (Oikeusministeriö, Mietintöjä ja lausuntoja 24/2013).

Julkisen notaarin suoritteita, kuten notaarin todistuksia, ei toistaiseksi anneta sähköisinä. Julkisen notaarin toimintaan tulevat sovellettaviksi sähköisestä asioinnista viranomais-toiminnassa annetun lain (13/2003) säännökset. Lainsäädännöllisen esteen sähköiselle

asioinnille julkisen notaarin toiminnassa muodostaa lähinnä julkisesta notaarista annetun lain 4 §:n 4 momentin säännös julkisen notaarin antaman todistuksen vahvistamisesta leimalla tai sinetillä.

Julkisina notaareina Ahvenanmaan maakunnassa ovat Ahvenanmaan valtionviraston tehtävään määräämät virkamiehet sekä maakunnansyyttäjä ja maakunnanvouti. Sääntely poikkeaa muuta maata koskevasta lainsäädännöstä siinä, että Ahvenanmaalla julkisen notaarin tehtäviä on osoitettu myös syyttäjä- ja ulosottoviranomaisten edustajille. Näiden suorittamien julkisen notaarin tehtävien määrä on kuitenkin hyvin pieni.

Julkisen notaarin palveluita on pääsääntöisesti hyvin saatavilla. Julkisesta notaarista annetun lain uudistamistarpeita selvittäneen työryhmän maistraateille tekemän kyselyn mukaan palveluiden saatavuudessa ei nähty merkittäviä ongelmia.

Valtioneuvoston piirissä valmistellaan julkisen hallinnon yhteisten asiakaspalvelupisteiden perustamista koko maahan (Asiakaspalvelu 2014 -hanke). Yhteisissä asiakaspalvelupisteissä annettaisiin lakisääteisesti myös maistraattien käyntiasiakaspalveluja. Hankkeessa on vaihtoehtoina ollut esillä kaksi erilaista palvelupisteverkostoa. Ensimmäisessä vaihtoehdossa siirryttäisiin täysimääräisesti yhteiseen asiakaspalveluun. Yhteisiä asiakaspalvelupisteitä tulisi tällöin 164 kuntaan. Tässä mallissa on alustavasti arvioitu noin yhdeksän maistraatin omaan toimipisteeseen jäävän käyntiasiakaspalvelua. Toisen vaihtoehdon mukaan yhteisiä asiakaspalvelupisteitä tulisi 129 kuntaan. Julkisen notaarin palveluita ei useimpien muiden yhteisissä asiakaspalvelupisteissä annettavien asiantuntijapalveluiden tapaan voida antaa etäpalveluna, vaan maistraatin oma henkilökunta tarjoaisi palveluita yhteisessä asiakaspalvelupisteessä.

Asiakaspalvelu 2014 -hankkeeseen liittyen Itä-Suomen aluehallintoviraston maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö on 15.5.2013 asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää maistraattien palvelupisteverkoston sopeuttamista siten, että toiminta on tuloksellista ja asiakaslähtöistä.

Ulkoasiainministeriössä valmistellaan konsulipalvelulain muutosta, jonka tarkoituksena on, ettei kaikkia konsulipalveluja tulevaisuudessa enää anneta kaikissa Suomen edustustoissa ulkomailla.

Palveluverkostoa koskevat hankkeet saattavat toteutuessaan tuoda muutoksia julkisen notaarin palveluiden tuottamistapaan ja palvelujen saatavuuteen. Näiden muutosten vaikutuksia julkista notaaria koskevaan lainsäädäntöön on kuitenkin vaikea arvioida.

Maistraattien ja sitä kautta myös julkisten notaarien ohjauksesta säädetään muun muassa rekisterihallintoasetuksessa. Lisäksi maistraattien strategisessa ohjauksessa on äskettäin siirrytty malliin, jossa maistraattien prosessien kehittämistä varten on nimetty prosessinkehittäjät. Julkisen notaarin ohjauksessa ei toistaiseksi arvioida olevan säädöstarpeita.

## 2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on saattaa julkista notaaria koskeva lainsäädäntö ajan tasalle.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki julkisesta notaarista. Lakiin otettaisiin säännökset julkisena notaarina toimivista virkamiehistä, julkisen notaarin tehtävistä, alueellisesta toimivallasta, julkisen notaarin todistuksen vahvistamisesta, pöytäkirjan pitämisestä ja asiakirjojen laillistamisesta.

Julkisina notaareina toimisivat ehdotuksen mukaan maistraatin päällikkö ja hänen määräämänsä maistraatin virkamies. Ahvenanmaan maakunnassa julkisia notaareja olisivat ehdotuksen mukaan Ahvenanmaan valtionviraston määräämät Ahvenanmaan valtionviraston virkamiehet. Maakunnansyyttäjälle ja maakunnanvoudille ei siis enää ehdoteta osoitettavaksi julkisen notaarin tehtäviä. Syynä muutokselle on ennen kaikkea se, etteivät julkisen notaarin tehtävät liity maakunnansyyttäjän tai maakunnanvoudin muihin tehtäviin. Lisäksi nykytilanteessakin Ahvenanmaan valtionviraston virkamiehet suorittavat valtaosan julkisen notaarin tehtävistä Ahvenanmaalla. Ottaen huomioon julkisen notaarin tehtävien moninaisuuden säännöllistä kokemusta julkisen notaarin tehtävistä kertyy lähinnä vain Ahvenanmaan valtionvirastoon. Lisäksi sääntelyn samankaltaisuus kaikkialla maassa puoltaa ehdotusta.

Valmistelussa on pohdittu sitä, tulisiko julkisen notaarin tehtäviä voida osoittaa myös viranomaiskoneiston ulkopuolisille samaan tapaan kuin esimerkiksi avioliittolaissa säädetään vihkimisoikeuden myöntämisestä. Julkisen notaarin palveluiden saatavuudessa ei kuitenkaan ole sellaisia ongelmia, että perustuslain 124 §:ssä julkisen hallintotehtävän yksityiselle antamisen edellytykseksi asetetun tarkoituksenmukaisuusvaatimuksen voitaisiin katsoa täyttyvän.

Kelpoisuusvaatimukseksi julkisen notaarin tehtävään ehdotetaan oikeustieteen muuta ylempää korkeakoulututkintoa kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkintoa. Sääntely vastaisi asiallisesti nykytilaa.

Rekisterihallintolain 4 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää muun muassa rekisterihallinnon virkojen kelpoisuusvaatimuksista. Julkisen notaarin tehtävät huomioon ottaen on kuitenkin perusteltua, että julkisen notaarin kelpoisuusvaatimuksista säädetään edelleen laissa.

Valmistelun aikana on pohdittu mahdollisuutta parantaa palvelujen saatavuutta lieventämällä julkisen notaarin tehtävän kelpoisuusvaatimuksia esimerkiksi niin, että oikeustieteen alemman korkeakoulututkinnon suorittanut voisi määräaikaisesti toimia julkisena notaarina. Oikeustieteen ylempää korkeakoulututkintoa pidetään julkisen notaarin

tehtäviin ja asemaan sopivimpana tutkintona. Myös muissa maissa julkisen notaarin tehtäviä voi yleensä hoitaa oikeustieteellisen tutkinnon suorittanut. Palveluiden saatavuudesta tulisi huolehtia ensisijaisesti organisatorisin keinoin, esimerkiksi sijais- ja ajanvauusjärjestelyjä kehittämällä.


Oikeustieteen ylempiä korkeakoulututkintoja ovat yliopistojen tutkinnoista annetun valtioneuvoston asetuksen (794/2004) mukaan oikeustieteen maisterin tutkinto ja kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto. Kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto suoritetaan koulutusohjelmassa, joka on suunnattu muun muassa muun kuin oikeustieteellisen alemman korkeakoulututkinnon suorittaneille. Tutkinto ei sisällöltään kaikin osin vastaa oikeustieteen maisterin tutkintoa. Näin ollen kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkintoa ei ole kelpoisuusvaatimuksissa kaikilta osin pidetty samanarvoisena kuin oikeustieteen maisterin tutkintoa (ks. esim. L syyttäjälaitoksesta 13 §, käräjäoikeuslaki 14 §, L asianajajista 3 §, L luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 2 §). Myös julkisen notaarin kelpoisuusvaatimuksesta on syytä rajata pois kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto.

Julkisen notaarin tehtävistä ehdotetaan laissa säädettävän pääosin nykytilaa vastaavasti. Julkisen notaarin tehtävänä olisi pyynnöstä todistaa oikeaksi allekirjoituksia ja jäljennöksiä asiakirjoista, todistaa, että viranomaisella tai henkilöllä on oikeus ryhtyä tietynlaiseen toimenpiteeseen tai että joku on tietyssä virka-asemassa tai omaa tietyn kelpoisuuden taikka on oikeudellisesti pätevä edustamaan toista, antaa todistuksia notaarille esitettyjen asiakirjojen sisällöstä sekä oikeudellisista ja taloudellisista olosuhteista, olla todistajana tallelokeron tai muun säilytyspaikan sulkemisessa tai avaamisessa sekä valvoa arvontoja.

Laissa ehdotetaan lisäksi säädettävän, että julkinen notaari voisi todistaa allekirjoituksia, joilla vahvistetaan asiakirjan, selityksen tai ilmoituksen todenperäisyys. Säännöksessä tarkoitettuihin allekirjoituksiin liittyisi erityinen vannomis- tai vakuutuslauselma. Tällä tavoin todistettuja allekirjoituksia tarvitaan tyypillisimmin ulkomaan viranomaisia varten.

Sääntelyllä pyritään selventämään oikeustilaa, joka on todistelusta oikeuden valvomista varten ulkomailla annettua lakia sovellettaessa ollut osin epäselvä. Oikeustilan selventäminen olisi mahdollista myös osoittamalla ehdotetun kaltainen allekirjoitusten todistaminen tuomioistuimen tehtäväksi. Tällainen sääntely ei kuitenkaan kaikilta osin vastaisi nykyistä käytäntöä. Vakuutus- tai vannomislauselmat ovat lisäksi usein hyvin muodollisia, eivätkä ne välttämättä luo enempää oikeusvaikutuksia kuin asiakirjan allekirjoittaminen. Kyseessä olisi siis selvästi erilainen toimenpide kuin esimerkiksi oikeudenkäymiskaassa säännelty valan tai vakuutuksen vastaanottaminen. Näin ollen ei pidetä tarkoituksenmukaisena, että tällaiset tehtävät tulisi osoittaa tuomioistuimelle.

Julkiselle notaarille ehdotetaan lisäksi annettavaksi toimivaltuus tehdä sellaisia laissa lueteltuja tehtäviä vastaavia toimenpiteitä, jotka ovat muun maan lainsäädännön vuoksi tarpeen oikeuden tai edun valvomiseksi ulkomailla taikka oikeustoimen tekemiseksi ulkomailla. Rajoituksena tällaisen toimenpiteen suorittamiselle olisi, ettei se saisi olla Suomen oikeusjärjestyksen perusteiden vastainen.



Laissa ei ehdotuksen mukaan julkisen notaarin tehtävinä enää mainittaisi erikseen vekseli- ja shekkilakien mukaisten protestin toimittamista ja täysivaruustuodistusten antamista. Käytännössä näitä tehtäviä on viime vuosina ollut hyvin vähän. Toimivalta protestien toimittamiseen arvioidaan näin voitavan jättää vekselilain ja shekkilain sääntelyn varaan. Täysivaltaisuustuodistusten antamisen katsottaisiin puolestaan sisältyvän todistusten antamiseen oikeudellisista ja taloudellisista olosuhteista.

Arvontojen suorittamista ja sinetin asettamisen tai poistamisen todistamista ei enää pidetä tarpeellisena säätää julkisen notaarin tehtäväksi. Käytännössä tällaisten tehtävien suorittamiselle ei ole ollut tarvetta, eikä muussa lainsäädännössä edellytetä julkisen notaarin hoitavan näitä tehtäviä.

Sähköisen asioinnin mahdollistaminen julkisen notaarin toiminnassa ei edellytä erityissääntelyä. Nyt ehdotettavat säännökset on kuitenkin pyritty muotoilemaan niin, ettei niissä aseteta esteitä sähköisen asioinnin kehittämiseksi.

---

## 3 Esityksen vaikutukset

Lakiehdotuksen arvioidaan toteutuessaan ajanmukaistavan ja joissakin määrin selkeyttävän julkisen notaarin tehtäviä. Esityksellä ei kuitenkaan arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia viranomaisten toimintaan tai kansalaisten asemaan. Esityksellä ei myöskään arvioida olevan mainittavia taloudellisia vaikutuksia.

## 4 Asian valmistelu

Oikeusministeriö asetti 20.12.2012 työryhmän valmistelemaan ehdotuksen julkisesta notaarista annetun lain uudistamiseksi.

Työryhmän on toimeksiantonsa mukaan tullut kiinnittää huomiota siihen, että esitettävät julkisen notaarin tehtävät vastaavat kansalaisten palvelutarvetta erityisesti sähköisen materiaalin käytön lisääntyessä ja hoidettaessa asioita ulkomailla. Julkisesta notaarista annettuun lakiin oli toimeksiannon mukaan tarkoitus tehdä ainoastaan välttämättömät muutokset muuttamatta julkisen notaarisen järjestelmän perusrakenteita.

Työryhmän asettamista edelsi lainmuutostarpeiden alustava selvitys julkisen notaarin kehittämistyöryhmässä (työryhmän mietintö Oikeusministeriön julkaisuja 2003:8) ja julkisen notaarin yhteistyöryhmässä (OM 13/021/2006). Kehittämistyöryhmän tehtävänä oli julkisten notaarien toimintatapojen yhtenäistäminen, missä tarkoituksessa työryhmä laati julkisen notaarin käsikirjan. Samalla se ehdotti muutoksia lakiin. Mietinnöstä pyydettiin lausunnot ja työryhmän ehdotuksia kannatettiin yleisesti. Yhteistyöryhmä toimi lähinnä keskustelufoorumina julkisia notaareja ohjaaville tahoille sekä maistraattien julkisille notaareille.

---

## 5 Riippuvuus muista esityksistä

Oikeusministeriön asettama työryhmä on ehdottanut uuden lain säätämistä kansainvälisestä oikeusavusta siviili- ja kauppaoikeudellisista asioista. Lailla kumottaisiin muun muassa laki todistelusta oikeuden valvomista varten ulkomaalla, ja siihen sisältyvä sääntely otettaisiin tarpeellisin osin uuteen lakiin. Ehdotetun lain mukaan tuomioistuinten toimivaltaan kuuluisi muun muassa ottaa vastaan valalla tai vakuutuksella oikeaksi vahvistettu kertomus, ilmoitus tai todistus. Julkista notaaria ja kansainvälisestä oikeusapua siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa koskeva sääntely tulee sovittaa yhteen esitysten jatkovalmistelussa.

Asiakaspalvelu 2014 -hankkeessa valmisteltavat säännösehdotukset tulee ottaa huomioon julkisesta notaarista annetun lain jatkovalmistelussa.



# YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

## 6 Lakiehdotuksen perustelut

**1 §. *Julkinen notaari.*** Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi julkisena notaarina toimivista virkamiehistä ja julkisen notaarin kelpoisuusvaatimuksista.

Julkisia notaareita olisivat pykälän 1 momentin mukaan maistraatin päällikkö ja hänen määräämänsä maistraatin virkamies. Sääntely vastaisi nykytilaa ja korvaisi nykyisen lain 1 §:n 1 momentin alkuosan.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että Ahvenanmaan maakunnassa julkisia notaareita ovat Ahvenanmaan valtionviraston määräämät Ahvenanmaan valtionviraston virkamiehet. Julkisen notaarin tehtävä ehdotetaan siis poistettavaksi maakunnan-syyttäjältä ja maakunnanvoudilta. Sääntely olisi samankaltainen koko maassa.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että julkisella notaarilla tulee olla oikeustieteen muu ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto. Sääntely vastaisi asiallisesti pääosin nykyisen lain 2 §:ssä säädettyä. Momentissa ehdotetaan kuitenkin nimenomaisesti säädettävän, ettei kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto loisi kelpoisuutta toimia julkisena notaarina.

**2 §. *Julkisen notaarin tehtävät.*** Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi julkisen notaarin tehtävistä. Pykälä korvaisi nykyisen lain 4 §:n 1 ja 2 momentin. Pykälään olisi koottu sellaiset julkisen notaarin keskeiset tehtävät, joista ei ole säännöksiä muualla laissa. Pykälässä viitattaisiin kuitenkin myös muualla laissa säädettäviin tehtäviin. Tällaisia säännöksiä on esimerkiksi avioliittolaissa, kaupanvahvistajista annetussa laissa ja apostillesopimuksen täytäntöönpanoa koskevassa lainsäädännössä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että julkisen notaarin tehtävänä on todistaa oikeaksi allekirjoituksia ja jäljennöksiä asiakirjoista. Sääntely vastaisi asiallisesti nykyisen lain 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädettyä. Asiakirjalla tarkoitettaisiin 1 kohdassa, kuten muuallakin laissa myös sähköistä asiakirjaa. Käytännössä kyse voi olla hyvin monenlaisista asiakirjoista ja niiden allekirjoituksista. Esimerkkeinä asiakirjoista voidaan mainita valtakirjat, sopimukset, hakemukset ja koulu- ja opintotodistukset.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että julkisen notaarin tehtävänä on todistaa, että viranomaisella tai henkilöllä on oikeus ryhtyä tietynlaiseen toimenpiteeseen tai että joku on tietyssä virka-asemassa tai omaa tietyn kelpoisuuden taikka on oikeudellisesti pätevä edustamaan toista. Kohta vastaisi asiallisesti nykyisen lain

4 §:n 1 momentin 4 kohtaa, mutta sääntelyyn ehdotetaan joitakin sanonnallisia muutoksia. Ehdotettu lainkohta kattaisi todistuksen antamisen niin viranomaisasemasta kuin yksityisoikeudellisesta asemastakin. Kelpoisuutta koskevia todistuksia annetaan esimerkiksi lääkäreistä ja kääntäjistä. Oikeudellinen pätevyys edustaa toista taas tarkoittaisi muun muassa henkilön asemaa yhtiön edustajana. Myös esimerkiksi pesänselvittäjän tai -jakajan toimivallasta voidaan tarvita todistuksia.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että julkisen notaarin tehtävänä on antaa todistuksia notaarille esitettyjen asiakirjojen sisällöstä sekä oikeudellisista ja taloudellisista olosuhteista. Kohta korvaisi osittain nykyisen lain 4 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetyn. Täysivaraistuodistusten antamista ei kuitenkaan enää mainitaisi säännöksessä erikseen, vaan niiden katsottaisiin sisältyvän oikeudellisia ja taloudellisia olosuhteita koskeviin todistuksiin. Lisäksi sääntelyä ehdotetaan tarkistettavan sanonnallisesti.

Oikeudellisia ja taloudellisia olosuhteita koskevana todistuksina säännöksessä pidettäisiin myös elossaolotodistuksia. Asiakirjan sisällöstä todistuksen antaminen voisi puolestaan kohdistua esimerkiksi ansioluetteloihin, lokikirjan sisältöön ja lainsäädännön sisältöön. Asiakirjan todistettava sisältö voisi olla myös sähköisessä muodossa, kuten tekstiviesti tai verkkosivun sisältö tietynä hetkenä.

Pykälän 1 momentin 4 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että julkisen notaarin tehtävänä on olla todistajana tallelokeron tai muun säilytyspaikan sulkemisessa tai avaamisessa. Sääntely vastaisi asiallisesti osin nykyisen lain 4 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädettyä. Laista ehdotetaan kuitenkin poistettavaksi maininta sinetin asettamisesta ja poistamisesta.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että julkisen notaarin tehtävänä on valvoa arvontoja. Sääntely vastaisi asiallisesti osin nykyisen lain 4 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädettyä. Lakiin ei kuitenkaan enää ehdoteta otettavan mainintaa arvontojen suorittamisesta. Julkiset notaarit valvovat arvontoja käytännössä varsin harvoin. Tehtävän arvioidaan kuitenkin luonteensa puolesta sopivan hyvin julkiselle notaarille. Näin ollen tehtävä ehdotetaan säilytettävän laissa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että julkinen notaari voi todistaa allekirjoituksia, joilla vahvistetaan asiakirjan, selityksen tai ilmoituksen todenperäisyys ja tehdä muita sellaisia 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä vastaavia toimenpiteitä, jotka ovat muun maan lainsäädännön vuoksi tarpeen oikeuden tai edun valvomiseksi taikka oikeustoimen tekemiseksi ulkomailla. Tällainen toimenpide ei saa olla Suomen oikeusjärjestyksen perusteiden vastainen.

Momentti olisi uusi. Siinä säädettäisiin muun maan lainsäädännön vuoksi tarpeellisista tehtävistä, joita julkinen notaari voisi suorittaa. Momentin alkuosassa säädettäisiin toimivallasta todistaa allekirjoituksia, joilla vahvistetaan asiakirjan, selityksen tai ilmoituksen todenperäisyys. Tällaisia todistamistarpeita liittyy tyypillisesti common law -maiden viranomaisia varten tarvittaviin asiakirjoihin (esim. sopimuksiin ja valtakirjoihin). Vahvistamislausemien sanamuodot saattavat vaihdella (esim. “subscribed and sworn to before me”, “sworn and subscribed in my presence”), eivätkä niiden oikeus-

vaikutukset ole välttämättä yhteneväisiä. Yhteistä tällaisille selityksille ja ilmoituksille on kuitenkin se, että niissä henkilö allekirjoituksellaan erityisesti vahvistaa asiakirjan sisällön.

Vaikka asiakirjoissa käytettävien vahvistamislauseلمien sanamuodot saattavat viitata valan tai vakuutuksen vastaanottamiseen, olisi todistamisessa kyse siitä, että asiakas on ilmaissut jonkin asian ja vahvistanut sen todenperäisyyden allekirjoituksellaan. Julkiselle notaarille osoitettavaksi ehdotettu tehtävä ei siis merkitsisi toimivaltaa ottaa vastaan esimerkiksi suullista valaa. Julkinen notaari ei myöskään todistaisi asiakirjan sisällön pitävän paikkansa. Hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti julkisen notaarin voi olla syytä todistaessaan säännöksessä tarkoitettua allekirjoitusta muistuttaa asiakasta siitä, että totuudenvastaisen vahvistamislauseلمان antamiseen voi liittyä rangaistusseuraamus siinä valtiossa, jossa asiakirjaa käytetään.

Julkisen notaarin tehtäväksi ehdotetaan säädettäväksi myös muiden 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä vastaavien toimenpiteiden tekeminen. Nyt ehdotettavassa laissa pyritään säätämään julkisen notaarin tehtävistä täsmällisesti. Ulkomaan viranomaisia varten saatetaan kuitenkin tarvita myös esimerkiksi sellaisia todistuksia, joita laissa ei ole mainittu. Ehdotettu säännös toisi joustavuutta julkisen notaarin tehtäviin.

Pykälän 2 momentissa mainittujen tehtävien suorittamista rajaisi se, ettei julkisen notaarin toimenpide saisi olla Suomen oikeusjärjestyksen perusteiden vastainen.

**3 §. Alueellinen toimivalta.** Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että julkinen notaari voi suorittaa tehtäviään myös maistraatille säädetyin toimialueen ulkopuolella. Protestin toimittamiseen sovelletaan ehdotuksen mukaan kuitenkin, mitä vekselilaissa ja shekkilläissä säädetään. Pykälä vastaisi asiallisesti nykyisen lain 4 §:n 3 momenttia. Rekisterihallintolain 3 §:n mukaan maistraatin toimialueena on yksi tai useampi kihlakunta. Toimialueista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella (217/2011).

**4 §. Julkisen notaarin todistuksen vahvistaminen.** Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että julkisen notaarin antaman todistuksen tulee olla vahvistettu leimalla, sinetillä tai muulla vastaavalla luotettavalla merkinnällä. Pykälä korvaisi nykyisen lain 4 §:n 4 momentin. Erona nykyiseen säännöksessä mainittaisiin kuitenkin myös muu leimaa tai sinettiä vastaava luotettava merkintä vahvistamisen tapana. Säännöksellä pyritään tältä osin mahdollistamaan sähköisen todistuksen antaminen. Luotettava merkintä voisi tarkoittaa esimerkiksi asiakirjaan kiinnitettäviä sähköisiä kehyksiä, joiden irrottaminen olisi estetty.

**5 §. Pöytäkirjan pitäminen.** Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että julkinen notaari pitää pöytäkirjaa 2 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuista tehtävistä. Sääntely korvaisi osittain nykyisen lain 6 §:ssä pöytäkirjasta ja ajanlunnumukaisen asialuettelon pitämisestä sekä julkisesta notaarista annetun lain soveltamisesta annetun asetuksen 3 ja 4 §:n sääntelyn.

Velvollisuus pitää pöytäkirjaa ehdotetaan rajattavaksi sellaisiin tehtäviin, joista ei muuten välttämättä jää asiakirjaa maistraattiin tai asiakkaalle. Muiden tehtävien osalta pidetään riittävänä dokumentaationa asiakkaalle annettavia todistuksia ja arkistolainsäädännön mukaisesti säilytettäviä asiakirjoja. Lisäksi on joitakin erityissäännöksiä julkisen notaarin tehtävistä pidettävästä pöytäkirjasta (esim. shekkilain 69 § ja vekselilain 91 §).

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi pöytäkirjaan merkittävistä tiedoista. Niitä olisivat ensinnäkin, mikä tehtävä on kyseessä, toiseksi tieto tehtävän suorittamispaikasta ja -ajasta, kolmanneksi tehtävää pyytäneen nimi ja henkilötunnus tai syntymäaika sekä neljänneksi selonteko tehtävän kulusta.

**6 §. Asiakirjojen laillistaminen.** Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että ulkoasiainministeriö varmentaa pyynnöstä julkisen notaarin tai muun viranomaisen viranhaltijan allekirjoituksellaan todistaman asiakirjan. Pykälä vastaisi asiallisesti pääosin nykyisen lain 7 §:n 1 momenttia. Todistuksen leimaamisvaatimuksesta ehdotetaan kuitenkin luovuttavan. Pykälässä tarkoitettua menettelyä tarvitaan muissa kuin apostille-sopimukseen kuuluvissa maissa käytettävien asiakirjojen laillistamiseen.

**7 §. Voimaantulo.** Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavan tavanomainen voimaantulosäännös. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että lailla kumotaan nykyinen laki julkisesta notaarista. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi siitä, että muussa laissa olevan viittauksen kumottavaan julkisesta notaarista annettuun lakiin katsotaan tarkoittavan viittausta uuteen lakiin.

## 7 Voimaantulo

Lain ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2014.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

# LAKIEHDOTUS

## Laki julkisesta notaarista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

### *1 § Julkinen notaari*

Julkisia notaareita ovat maistraatin päällikkö ja hänen määräämänsä maistraatin virkamies.

Ahvenanmaan maakunnassa julkisia notaareita ovat Ahvenanmaan valtionviraston määräämät Ahvenanmaan valtionviraston virkamiehet.

Julkisella notaarilla tulee olla oikeustieteen muu ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto.

### *2 § Julkisen notaarin tehtävät*

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, julkisen notaarin tehtävänä on pyynnöstä:

- 1) todistaa oikeaksi allekirjoituksia ja jäljennöksiä asiakirjoista;
- 2) todistaa, että viranomaisella tai henkilöllä on oikeus ryhtyä tietynlaiseen toimenpiteeseen tai että joku on tietyssä virka-asemassa tai omaa tietyn kelpoisuuden taikka on oikeudellisesti pätevä edustamaan toista;
- 3) antaa todistuksia notaarille esitettyjen asiakirjojen sisällöstä sekä oikeudellisista ja taloudellisista olosuhteista;
- 4) olla todistajana tallelokeron tai muun säilytyspaikan sulkemisessa tai avaamisessa;
- 5) valvoa arvontoja.

Julkinen notaari voi todistaa allekirjoituksia, joilla vahvistetaan asiakirjan, selityksen tai ilmoituksen todenperäisyys ja tehdä muita sellaisia 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä vastaavia toimenpiteitä, jotka ovat muun maan lainsäädännön vuoksi tarpeen oikeuden tai edun valvomiseksi taikka oikeustoimen tekemiseksi ulkomailla. Tällainen toimenpide ei saa olla Suomen oikeusjärjestyksen perusteiden vastainen.

### *3 § Alueellinen toimivalta*

Julkinen notaari voi suorittaa tehtäviään myös maistraatille säädetyn toimialueen ulkopuolella. Protestin toimittamiseen sovelletaan kuitenkin, mitä vekselilaissa ja shekki-laissa säädetään.

#### *4 § Julkisen notaarin todistuksen vahvistaminen*

Julkisen notaarin antaman todistuksen tulee olla vahvistettu leimalla, sinetillä tai muulla vastaavalla luotettavalla merkinnällä.

#### *5 § Pöytäkirjan pitäminen*

Julkisen notaari pitää pöytäkirjaa 2 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuista tehtävistä.

Pöytäkirjaan merkitään seuraavat tiedot:

- 1) mikä tehtävä on kyseessä;
- 2) tehtävän suorittamispaikka ja -aika;
- 3) tehtävää pyytäneen nimi ja henkilötunnus tai syntymäaika;
- 4) selonteko tehtävän kulusta.

#### *6 § Asiakirjojen laillistaminen*

Ulkoasiainministeriö varmentaa pyynnöstä julkisen notaarin tai muun viranomaisen viranhaltijan allekirjoituksellaan todistaman asiakirjan.

#### *7 § Voimaantulo*

Tämä laki tulee voimaan päivänä      kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan laki julkisesta notaarista (287/1960). Jos muussa laissa viitataan tällä lailla kumottavaan julkisesta notaarista annettuun lakiin, viittauksen on katsottava tarkoittavan tätä lakia.

# LAGFÖRSLAG

## Lag om notarius publicus

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

### *1 § Notarius publicus*

Chefen för en magistrat och en av honom eller henne förordnad tjänsteman vid magistraten är notarius publicus.

I landskapet Åland är av Statens ämbetsverk på Åland förordnade tjänstemän vid ämbetsverket notarius publicus.

Notarius publicus ska ha avlagt annan högre högskoleexamen i juridik än magisterexamen i internationell och komparativ rätt.

### *2 § Notarius publicus uppgifter*

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag ska notarius publicus på begäran

- 1) styrka underskrifter och avskrifter av handlingar,
- 2) bekräfta att en myndighet eller en person är behörig att vidta en viss åtgärd eller att någon har en viss tjänsteställning eller kompetens eller är rättsligt behörig att företräda någon annan,
- 3) utfärda intyg över innehållet i handlingar som företetts notarius publicus samt över rättsliga och ekonomiska förhållanden,
- 4) vara vittne när ett tresorfack eller något annat förvaringsrum tillsluts eller öppnas,
- 5) övervaka lotteridragningar.

Notarius publicus får styrka underskrifter genom vilka riktigheten i en handling, en förklaring eller ett meddelande intygas och vidta andra sådana åtgärder som motsvarar de uppgifter som avses i 1 mom. och som på grund av ett annat lands lagstiftning behövs för att bevaka rätt eller fördel eller utföra en rättshandling utomlands. En sådan åtgärd får inte strida mot grunderna för Finlands rättsordning.

### *3 § Regional behörighet*

Notarius publicus får utföra sina uppgifter också utanför det för magistraten angivna verksamhetsområdet. På upptagande av protest tillämpas dock växellagen och checklagen.

#### *4 § Bekräftelse av ett intyg utfärdat av notarius publicus*

Ett av notarius publicus utfärdat intyg ska vara bekräftat med stämpel, sigill eller någon annan motsvarande tillförlitlig beteckning.

#### *5 § Protokollföring*

Notarius publicus ska föra protokoll över de åtgärder som avses i 2 § 1 mom. 4 och 5 punkten.

I protokollet antecknas följande:

- 1) vilken åtgärd det är fråga om,
- 2) plats och tidpunkt för åtgärden,
- 3) namn och personbeteckning eller födelsedatum för den som begärt åtgärden,
- 4) en redogörelse för åtgärdens förlopp.

#### *6 § Legalisering av handlingar*

Utrikesministeriet intygar på begäran riktigheten av en handling som notarius publicus eller någon annan tjänsteinnehavare vid en myndighet har styrkt med sin underskrift.

#### *7 § Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om notarius publicus (287/1960). Hänvisas det i någon annan lag till den lag om notarius publicus som upphävs genom denna lag, ska hänvisningen anses avse denna lag.







OIKEUSMINISTERIÖ  
JUSTITIEMINISTERIET

ISSN-L 1798-7105  
ISBN 978-952-259-298-9 (PDF)

Oikeusministeriö  
PL 25  
00023 VALTIONEUVOSTO  
[www.om.fi](http://www.om.fi)

Justitieministeriet  
PB 25  
00023 STATSRÅDET  
[www.jm.fi](http://www.jm.fi)